

Horia Pop, Adrian Cătălin Căsălean, *Sticla antică din județul Sălaj (secolele IV a.Chr. – II p.Chr.). Catalog/Ancient glass from Sălaj county (4th century BC. – 2nd century AD.). Catalog, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2022; 161 p., 49 ilustrații și 7 tabele.*

Lucrarea de față, apărută în 2022, prelucrează artefacte din colecția Muzeului Județean de Istorie și Artă din Zalău, rezultatul fiind un catalog bilingv (româno- englez) al artefactelor antice din sticlă.

Corpul cărții a fost împărțit în cinci capitole, completate de anexele necesare unei lucrări de specialitate.

Primul capitol, *Introducere* (p. 7–11), face cunoscută cititorului motivația care stă la baza demersului autorilor și parte din metodologia aplicată pentru redactarea capitolelor următoare, în funcție de categoriile de material.

Autorii doresc ca acest catalog să fie un instrument în mâna specialistului, motiv pentru care cele 43 de piese dispun de o fișă minimă de identificare (Marca, Șimleu Silvaniei, Nușfalău, Cehei, Aghireș, Meseșenii de Sus, Moigrad, Solomon și Șimișna). Sunt discutate aici locațiile din care provin materialele și modul în care acestea au intrat în colecția muzeului.

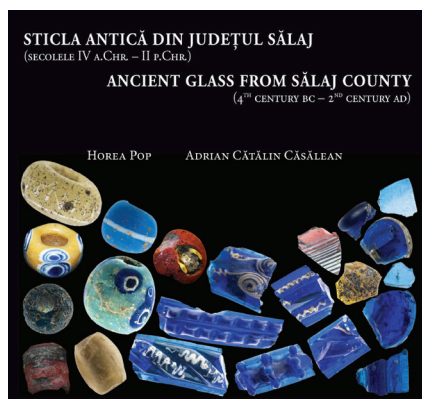
Capitolul al doilea, *Siturile arheologice din județul Sălaj* (p. 12–29), prezintă fiecare sit în parte, menționând locația sitului, stadiul cercetării acestuia, descoperiri importante și contextele de descoperire ale pieselor din catalog. Informația scrisă este completată cu fotografii cu detalii de cercetare pentru acestea.

Capitolul al treilea, *Catalog: Artefacte antice de sticlă descoperite în județul Sălaj* (p. 30–123), aduce în discuție mai multe categorii de material, alături de informații generale cu privire la metodologia de studiu a acestuia (p. 30–36).

Prima categorie o reprezintă mărgelile cu un total de 18 piese (p. 36–71), împărțite în șase tipuri.

Primul tip este reprezentat de mărgelile monocrome simple ca formă (p. 36–41), cu trei piese descoperite la Moigrad și Șimleul Silvaniei. Al doilea tip este reprezentat de mărgelile monocrome complexe ca formă (p. 42–44), cu două piese descoperite la Marca și Moigrad. Al treilea tip este reprezentat de mărgelile policrome cu decor circular policrom (p. 46–60), cu șapte piese descoperite la Cehei, Solomon, Șimișna, Meseșenii de Sus, Șimleul Silvaniei și Moigrad. Al patrulea tip este reprezentat de mărgelile policrome cu decor liniar (p. 60–66) cu trei piese descoperite la Meseșenii de Sus și Moigrad. Al cincilea tip este reprezentat de mărgelile de chihlimbar (p. 67–69), cu două piese descoperite la Moigrad. Al șaselea tip este reprezentat de varia (p. 70–71), cu o piesă descoperită la Șimleul Silvaniei.

A doua categorie de artefacte incluse în catalog sunt brățărilor din sticlă (p. 72–101), fiind analizate aici un număr de 12 piese care au fost incluse în șapte tipuri.

Primul tip este reprezentat de brățări cu cinci nervuri și decor din linie ondulată (p. 75–78), cu 2 piese descoperite la Moigrad și Șimleul Silvaniei. Al doilea tip este reprezentat de brățările cu două nervuri, uneori nedecorate (p. 79–80), cu o piesă descoperită la Șimleul Silvaniei. Al treilea tip este reprezentat de brățări cu trei nervuri, nervura mediană canelată oblic și decorată cu linii ondulate (p. 81–93), cu 5 piese descoperite la Aghireș, Șimleul Silvaniei și într-o locație necunoscută. Al patrulea tip este reprezentat de brățările cu patru nervuri dintre care două mediane segmentate (p. 94–95), cu o piesă descoperită la Moigrad. Al cincilea tip este reprezentat de brățările cu nervuri decorate cu butoane pe unul până la trei rânduri (p. 96–97), cu o piesă descoperită la Moigrad. Al șaselea tip este reprezentat de brățări cu protuberanțe și segmente romboidale decorate cu linii spiralice și ondulate (p. 98–100), cu o piesă descoperită la Șimleul Silvaniei. Un ultim tip este reprezentată de varia (p. 101), cu o singură piesă descoperită la Nușfălu.

A treia categorie de artefacte incluse în catalog este reprezentată de vase din sticlă (p. 102–123), fiind analizate aici un număr de 13 piese incluse în patru tipuri.

Primul tip este reprezentat de vase realizate pe miez de nisip (p. 103–104), cu o piesă descoperită la Șimleul Silvaniei. Al doilea tip este reprezentat de vase suflate într-un tipar (p. 105–110), cu trei piese descoperite la Șimleul Silvaniei. Al treilea tip este reprezentat de vase suflate la liber (p. 111–119), cu 7 piese descoperite la Șimleul Silvaniei, Moigrad și Marca. Al patrulea tip este reprezentat de varia (p. 120–123), cu două piese descoperite la Șimleul Silvaniei.

Capitolul al IV-lea, *Analiza artefactelor* (p. 124–144), reprezintă capitolul cel mai important în economia lucrării, fiind analizate contextul de descoperire, încadrarea tipologică și cronologică a pieselor.

Ultimul capitol este rezervat concluziilor (p. 145–148) cu privire la circulația pieselor de sticlă în perioada studiată și a modalităților în care acestea ar fi putut ajunge în siturile menționate. De asemenea, este discutată funcționalitatea acestor piese, multe dintre ele având păstrate condițiile de descoperire.

Lucrarea este completată cu o listă bibliografică (p. 149–158) și o listă a ilustrațiilor (p. 159–161).

Punctele forte ale lucrării sunt reprezentate de informația accesibilă prezentată bilingv și grafica excelentă. Cu toate acestea și având în vedere titlul, credem că obiectele din alte materiale decât sticla, nu își găsesc locul în acest catalog.

Lucrarea reprezintă un punct de plecare pentru viitoare studii dedicate acestei categorii de artefacte, mai ales având în vedere faptul că, până în prezent, ele nu au beneficiat de foarte multe mențiuni bibliografice. Recomandăm cu căldură lucrarea, specialiștilor interesați, dar și publicului larg, datorită limbajului și ilustrației accesibile.

Ana C. HAMAT*

---

* Ana C. HAMAT: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța; e-mail: anahamat@yahoo.com.